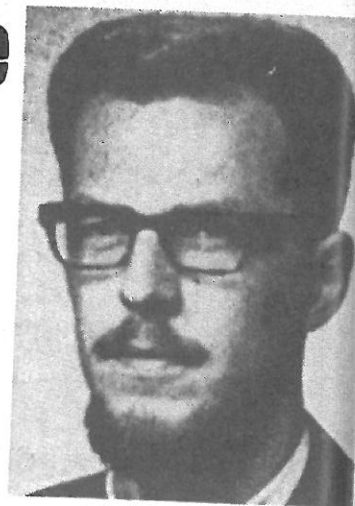

Den diakonale tjeneste

GUDS HUSHOLDNINGER — MED HENBLIKK PÅ KIRKE OG SAMFUNN/STAT.

FORHOLDET STAT/KIRKE — RESPEKTIVE DIAKONI/HELSE- OG SOSIALPOLITISKE KONSEKVENSER I VURDERING AV PERSONENE INNENFOR KIRKENS DIAKONI OG STATENS HELS- OG SOSIALOMSORG.

Dette var spørsmålsstillinger som rektor ved Diakonhjemmets teologisk/administrativ skole, Øystein Thelle reiste i det andre foredraget på Sunnvollkonferansen i september. Vi bringer her hans foredrag i sin helhet.

I. INNLEDNING.

Innledningsvis må jeg få nevne følgende:

- a) Først noe om «forståelse». Etter forrige Sundvollen-konferanse i september i fjor skrev en ikke ukjent kristelig ukeavis at konferansen hadde skapt «forståelse». Det er en meget tvetydig karakteristikk. Forståelse kan oppfattes harmonisk, i retning av at sympati er skapt, gjensidig anerkjennelse o.s.v. Den forståelse jeg tror vi bør strebe etter, går på noe litt annet. Sympati er bra. Annerkjennelse er også fint. Men det vi her må strebe etter å oppnå for å komme noen vei, er ikke anerkjennelse, men erkjennelse av hva en selv og den annen mener å stå for. Anerkjennelse uten erkjennelse er verdiløs fordi den bygger på uklarhet, fordi den forutsetter tåke i stedet for å splitte tåke, og ikke blir i stand til å gjøre noe for å komme videre. Den etablerer fellesskap på psykologi, i stedet for på enhet i læren.
- b) For det andre, så må det sies at det er ikke lett å gjøre seg forstått, og å bli forstått. Det gjør denne konferansen til et meget krevende prosjekt. Når jeg nå f.eks. i det følgende kommer til å presisere at diakonien hører til menigheten og har sammenheng med Guds frelseshusholdning, så vil enkelte formode — slik som en ikke ukjent dagsavis i forrige uke — at jeg derved avviser å trekke skapelsesteologi inn i sammenhengen. Intet kunne være mer misforstått. Nettopp som menighetens omsorgsarbeid, er diakonien breddfull av skapelsesteologi. Vi har alle en tendens til å høre det vi venter å høre, og føye det inn i vår egen totalforståelse, eventuelt totalmisforståelse. Når vi vurderer hverandres posisjoner

og standpunktet, må vi derfor ikke bare vurdere det som sies, men også den indre sammenheng, de større linjer, totalbildet, som vi ofte unnlater å gjøre rede for og som det ikke alltid er mulig å få tid til å gjøre rede for.

- c) Samtidig må vi fortest mulig kvitte oss med den misforståelse at det nå har vært tenkt så mye, så dypt og så lenge om diakoni at nå kan vi begynne å gjøre noe annet i stedet. selv tror jeg at vi bare står ved begynnelsen til en lang prosess.
- d) Jeg vil allerede her antyde at dagens tema stiller oss overfor veritable metodiske problemer. Et hovedspørsmål i den anledning er hva slags metodisk utgangspunkt vi skal ta. Skal det være historisk eller teologisk? Det er et grunnspørsmål som dels vil få stor utslags-effekt når det gjelder vurderingen av de problemer vi står overfor. Det skal jeg komme tilbake til.

II. DEN DIAKONALE TJENESTE.

1. Hvordan vite hva som er diakoni?

Spørsmålet er viktig. For selv i kretser som tradisjonelt har ønsket å bygge på Skriften, er meningene delte. Hovedsakelig finnes det to måter å gjøre seg en oppfatning på. Den ene — som dessverre er blitt mer og mer vanlig — tar utgangspunkt i dagens såkalte diakonale virkelighet, tar altså et historisk betinget utgangspunkt, justerer og supplerer kanskje en smule, lager seg en definisjon, hvoretter man går til Bibelen for å finne momenter og poenger som kan støtte det syn man har dannet seg uten Bibelen.

En slik modell fører — etter min oppfatning — helt galt av sted. Vi må forholde oss på en annen måte. Vi må ta utgangspunkt i Bibelen og dens

språk
saker
konib
hvelki
samm
Skrifte
tro og
fylle c
setnin
pet.

Deb
ord ik
filolog
som e
per oi
med c
katasti
min o
dette

2. Dia

legges
Riktigr
samme
forekor
få unn
indre s
vil vi fi
se mel
mykhet
skyld -

støttels
korsets
ingen

fordi de
i sitt ve
rens tje
å kunne
det nyt

gjøre i
og godi
kens or
hellige

i døds-
som stc
kors va
folk i et
seg og
og må v
for ikke
på at de
ning, m
kirkens

3. Spør

Først
heves a
hetens

språkbruk og la Bibelen komme til orde i disse saker på sine egne premisser. Vi må se hva diakonibegrepet betyr der, hvilken sak det dekker, hvilke synonymer det har, hvordan det står i sammenheng med andre momenter og motiver i Skriften, ja, med hovedelementene i den kristne tro og i kristent liv slik det forkynnes der. Vi må fylle diakonibegrepet med det innhold, de forutsetninger og sammenhenger Skriften gir begrepet.

Debatten om diakonibegrepet er med andre ord ikke et overflødig og vilkårlig spill om ord og filologi, men en debatt om en sak, et saksforhold som etter min oppfatning kan gå tapt om vi støper ordet om etter forgodtbefinnende og i pakt med den historiske utvikling hos oss. Noe av katastrofen i nyere norsk diakonidebatt er etter min oppfatning at man ikke har vært enige om dette metodiske utgangspunkt.

derfor ikke bare vurdering også den indre sammenheng, totalbildet, som vi må se på og som det ikke er nok å gjøre rede for.

mulig kvitte oss med et nå har vært tenkt så mange om diakoni at nå er noe annet i stedet, står ved begynnelsen

tyde at dagens tema er et metodiske problem i den anledning er et utgangspunkt vi skal ta. eller teologisk? Det er kanskje vil få stor utslagsvirkning av de problemstillinger som skal jeg komme til-

LESTE.

r diakoni?

selv i kretser som bygge på Skriften, er det naturlig finnes det to typer mer vanlig — tar de diakonale virkeligheten utgangspunkt, en smule, lager seg går til Bibelen for å se som kan støtte det i Bibelen.

er min oppfatning — de oss på en annen måte i Bibelen og dens

2. Diakonibegrepet i Det Nye Testamente må legges til grunn for vår forståelse av diakonien. Riktignok er begrepet diakoni — og de dermed sammenhengende ord — noe uhåndterlig og forekommer i noe ulike betydningsnyanser. Med få unntak er der allikevel en hemmelighetsfull indre sammenheng i det. Ved nærmere studium vil vi finne en eiendommelig indre korrespondanse mellom diakoni — assosiert med kristen ydmykhet, fornedrelse, kors og trengsel for Kristi skyld — og diakoni som hjelp, omsorg, understøttelse — særlig overfor dem som får smake korsets smerte. Kirken, Guds folk i verden — og ingen andre — driver eller skal drive diakoni fordi der ikke er andre instanser enn kirken som i sitt vesen er diakonale, d.v.s. er preget av Herrens tjeners (diakons) mønster og identitet. Uten å kunne her gå inn på en omfattende analyse av det nytestamentlige diakonibegrep — det får vi gjøre i andre sammenhenger — så slår jeg kort og godt fast at diakoni simpelthen innebærer kirkenes omsorgs- og hjelpevirksomhet. Ved nådens hellige midler er den troende menighet innføyed i døds- og livssamfunnet med Kristus. Den Herre som stod frem som tjener og gjennom lidelse og kors vant frem til oppstandelse og liv, kaller sitt folk i et tilsvarende livs- og døds mønster — med seg og ved sitt fullbragte offer. At kirken slik er og må være diakoniens subjekt, grunner seg derfor ikke på vilkårlige språklige overveielser eller på at det er hensiktsmessig å foreta en avgrensning, men på at det ligger i selve sakens, d.v.s. kirkens og diakoniens natur.

3. Spørsmålet om diakoniens objekt.

Først og fremst må det her uten blygsel fremheves at diakoniens primære objekt er menighetens egen nøddestedte. I Det nye Testamente

synes diakonibegrepet, anvendt om hjelpevirksomhet, gjennomgående å være anvendt som uttrykk for menighetslemmenes innbyrdes kjærlighet og omsorg. Det beror på at Kristi kirke utgjør et virkelig fellesskap, i bunn og grunn ulikt alt annet i denne verden. Kirken er et virkelig folk, bestående av mennesker av kjøtt og blod, med en særegen indre solidaritet som bunner seg ikke på gjensidig sympati eller allmenn medmenneskelighet, men på deres kristne enhet, på enheten med den korsfestede og oppstandne Kristus. Behov for diakoni i egentligste forstand skapes ikke minst ved at det kan koste å tilhøre og tjene Kristi kirke på jord, ved at det kan koste å være tro mot enns kristne egenart og forpliktelse i en vantro verden.

Spørsmålet blir så om diakoniens objekt kan og skal begrenses utelukkende til den troende menighet. Vi skulle ikke gjøre oss for fort ferdig med det spørsmålet. Selv har jeg vært adskillig i tvil og vaklet noe i vurderingen, simpelthen fordi jeg ikke var helt trygg på hva Det nye Testamente gav dekning for i disse spørsmål. Jeg er nå kommet dithen at jeg spør meg om det er rett å begrense perspektivet på en slik måte. Prinsipielt viktig her er dels at det er mange famlende, døpte som kirken beholder et diakonalt ansvar for. Frafallet og usikkerheten beror ofte på at diakonien ikke har fungert i menigheten. — og dels er det mange mennesker som, uansett dåp og kirketilhørighet, simpelthen søker hjelp hos kirken, ikke bare fordi den er nærmest, men fordi den er kirke. I tillegg kommer den praktiske situasjon i handlingsfeltet. Diakonen og diakonien er aldri dispensert fra misjonsbefalingen og nestekjærlighetsbudet. Lidende mennesker som kommer i dens vei, må den selvsagt ta hånd om. Men — og det er viktig: hvis diakonien slik også skal operere eksternt, d.v.s. derfor ikke-troende og mennesker som ikke tilhører kirken, kan den bare gjøre det på kirkelig, d.v.s. på diakonale premisser. Kirken kan ikke plutselig late som om den ikke er kirke. Diakonien kan ikke plutselig abstrahere seg bort fra sin egenart og forpliktelse. Annerledes sagt: Kirkens diakoni kan ikke bare «ta sats» i frelsen og i den trinitariske tolkede virkelighet for så å lande helt andre steder, som om det var mulig. Den kan ikke plutselig isolere seg i første trosartikkel og operere på et isolert formentlig «skapsmessig plan». Kirken er og blir kirke. Hele den trinitariske fylde, Faderens, Sønnenes og Åndens virkelighet og gjerning som skaper, frelser og forløser, er det som fortsettes i og formidles av den kristne menighet. Dette må bære og prege den diakonale tjeneste også, enten klientene er troende eller ikke. Hvis dette ikke på en gjennomgripende måte gjennomsyrrer hele den diakonale virksomhet, er den ikke diakonal, men ett

eller annet annet. Det betyr at diakonal hjelp har sitt utspring i de helliges samfunn, hele tiden forsetter de helliges samfunn og fører mennesker som ikke hører til der, inn i de helliges samfunn. I slike eksterne sammenhenger må diakonien nødvendigvis fungere evangeliserende og misjonerende — ikke som et utvortes tillegg til seg selv, men fordi den er hva den er: kirkens diakoni, d.v.s. gjennompreget av trinitarisk fylde under skapelsens og forløsningens fortegn. Like lite som diakonien kan isolere seg i den tredje trosartikkel uten å forfalle til spiritualistiske kjeterier, overåndelighet, like lite kan den isolere seg i første trosartikkel uten å forråde sitt totaloppdrag i sekularismen. Med Kristus som integrasjonspunkt for all diakoni og kirkelig virkelighet, sammenfattes skapelsens mening idet forløsningen, riktignok i ringhet og under korset, foregripes. Dette får store konsekvenser såvel for institusjonell plassering av diakonien, for personene som er involvert og for hele den diakonale virksomhets art, også på handlingsplanet. Diakonien er, og må være ikke bare teokratisk, men også eklesiokratisk og kristokratisk.

III. GUDS HUSHOLDNINGER — MED HENBLIKK PÅ KIRKE OG SAMFUNN/STET.

1. Problemstilling — administrativt sosiologisk utgangspunkt eller teologisk.

I innbydelsen til konferansen heter det: «Konferansens tema sirkler inn noen av de grunnleggende problemstillinger diakonien står overfor i dag. Det har for det første med de institusjonelle rammer å gjøre. Diakonien lever sitt liv innenfor to institusjonelle rammer som på enkelte punkter kan komme i konflikt med hverandre. Disse institusjonelle rammer for diakoniens arbeid er kirken og samfunnet. For det annet peker temaformuleringen på forholdet mellom de institusjonelle rammer og personene som tjenestegjør innenfor disse. Også her strir vi i dagens diakoni med en rekke vanskelige spørsmål.»

I all vennlighet har jeg lyst til her å si at jeg synes arrangøren røper at han hovedsakelig har tenkt de institusjonelle rammer i administrative og sosiologiske kategorier. Det gjør vi ofte, alle sammen. Det er selvsagt også mulig. I så fall blir de spørsmålene vi har å løse, at positiv rettslig, administrativ karakter og problemene må løses gjennom forhandlinger av politisk karakter, på politiske premisser mellom henholdsvis diakonien og staten som de interesserte parter. I forhold mellom person og institusjon resonnerer en naturlig nok omtrent på samme måte. En spør hvilke rettslige premisser som gis, eller bør gis, for personers lojalitet og frihet i og utenfor tjeneste ved de diakonale institusjoner, og hvilken frihet

og lojalitet som gis, eller bør gis, innenfor samfunnsinstitusjonene. Da kan man jo ha delte meninger, og også vekslende hell i forhandlingene. Diakonien ledere opptre da som ivaretagere av interessene for sin institusjon, sin institusjons videre historie og tradisjon, sine folk. Kort sagt, det eller de interesser de historisk sett har fått seg betrodd å fremme politisk. Jeg vil ikke legge skjul på at slike forhandlinger og administrative overveielser er nødvendige. Men her gjelder det igjen at man ikke snur tingene på hodet og skrider til forhandlinger og administrative overveielser først, for så i etterhånd å gi en teologisk legitimasjon. For å komme rett ut i disse spørsmål, for å vite hva det står om i forhandlingene og for å føre dem rett, så er en teologisk besinnelse og en teologisk tolkning og problematikken uomgjengelig. Bare slik unngår vi vilkårlighet i vår tenkning og i vår styring, og bare da kan vi også komme til rette med frihetslojalitetsproblemet i forholdet mellom institusjon og person i kirke og samfunn.

La meg da umiddelbart si noe om de vendinger jeg refererte fra innbydelsen. Der sies det at diakonien lever sitt liv innenfor to institusjonelle rammer: kirken og samfunnet. Etter min oppfatning er dette både riktig og galt. Hvis en med samfunnet sikter til f.eks. stats- og kommuneforvaltning, så er det på det administrative og sosiologiske plan at diakonien også er infiltrert der. Men, etter min oppfatning er det teologisk galt å si om diakonien at den har sin plass mellom disse institusjoner. Institusjonelt har diakonien sin plass i kirken, som et uttrykk for kirkens vesen. Diakoni er simpelthen en måte å være kirke på. Hvis ikke denne forskjell på teologisk og administrativ tenkning er klar, så vil uovergerlig klarhet oppstå og gravitasjonen i retning av statlige og politiske og pluralistiske premisser bli uunnngåelig. Det er, etter mitt skjønn, en slik klarhet som har resultert i mye av den sekularisering av diakoniinstitusjonene som vi i dag må se i øynene.

2. Oppholdelses- og frelseshusholdning.

Vi kommer ikke teologisk til rette med de større institusjonelle rammer hvis vi ikke tar utgangspunkt i en teologi om skapelse og syndefall og den institusjons- eller husholdningsproblematikk som er knyttet til disse basale perspektiver. Skapelse og syndefall er nemlig de fundamentale forutsetninger for såvel kirke som samfunn, såvel for oppholdelse som for frelse og forløsning. Gud styrer nemlig sitt falne skaperverk på to måter, som altså begge har sin plass i skapelsens virkelighet:

a) — dels etter et oppholdelses perspektiv, gjennom det verdslige regimenter,

ved
Hov
ved
stal
het.
idet
arb
den
og
tar
ene
sos
inte
utfø
sine

b) — I
er g
Vi l
h o l
kirk
nåd
seg
leve
prisi
i fo
frels
et f
en r
Diak
frels
den
ånds

For di
regim
sere
kalt «
nelse
helt
Tilsva
ikke l
om d
bruk
flyter
kristn
skape
konkr
konkr
tjenes
disse
Kristu
Tilsva
sens
funge
og mi
medle
sett sl
viss e
Skape

ved sin lov og ordningene for livet i verden. Hovedsak er her den verdslige øvrighet som ved sverdet skal sørge for å holde ondskapen stangen på det ytre plan, den ytre rettferdighet. Her hører de kristnes samfunnsinnsats til idet de som kristne borgere utøver sitt kallsarbeid og sin politiske innflytelse. Det er her den eventuelle statlige og kommunale helse- og sosialpolitikk hører hjemme idet den ivaretar et guddommelig oppdrag i å verge legemene. Vi har med dette ikke sagt at helse- og sosialomsorg må forestås av staten. Det er intet i veien for et kirken og diakonien kan utføre slike oppgaver, men da som diakoni på sine egne premisser.

- b) — Den andre måten Gud styrer verden på er gjennom det åndelige regiment. Vi kan her tale om en frelsens husholdning slik den trer frem i Jesu Kristi kirke. Her hersker Gud ved Ordets makt og nådens midler idet han ved disse ting skaper seg et folk til å motta Hans gaver og til å leve i og av Hans gaver, i tilbedelse og lovprisning og i innbyrdes og ekstern omsorg i form av diakoni. Diakonien hører altså til i frelsens husholdning, i kirken — ikke som et frelsesformidlende nådemiddel, men som en nødvendig kirkens livsytring og kjennetegn. Diakoni frelser ikke, men er et uttrykk for frelst liv i menigheten. Den er en funksjon av den nye livsvirkelighet i Kristus, menighetens åndslegemlige totalomsorg for mennesker.

For di så mange misforstår dette med åndelig regimenete, så vil jeg her uttrykkelig presisere at det ikke betyr en isolering til det såkalt «åndelige», men nettopp i lys av bekjennelse til Skaperen og Forløseren trer inn med helt konkret og materiell omsorg og hjelp. Tilsvarende må det presiseres at diakonien ikke blir en del av det verdslige regimet fordi om den opererer konkret, materielt og tar i bruk faglige innsikter og ferdigheter som ikke flyter direkte ut av det spesifikt nye i den kristne livsvirkelighet. Troen bekjenner seg til skaperen og den inkarnerte, til Guds folk som konkret folk, og det betyr at den må være konkret, lagelig, og meget vel kan ta i sin tjeneste enhver verdifull ting og tanke, bare disse ting tas til fange under lydighet mot Kristus og samsvarer med kirkens eget vesen. Tilsvarende må det presiseres om oppholdelsens rike og det verdslige regiment at det fungerer etter guddommelig vilje og oppdrag og må tas på fullt alvor av kirken og dens medlemmer. Selv om oppholdelsen dypest sett skjer med henblikk på frelse, har den en viss selvstendig betydning som uttrykk for Skapelsens barmhjertighet mot den falne

skapning. Den skal tas så alvorlig at hvor f. eks. staten misbruker sitt embete og forventer retten, misbruker sin makt til også å fungere religiøst som kvasi-kirke eller til å ville herske over sjelene, der protesterer kirken. Da er staten blitt demonisk. Det enkelte kirkelem har tilsvarende ikke bare rett til, men plikt til ulydighet mot den øvrighet som vil tvinge ham til urett eller vantro. Dermed har vi både foregrepet enkelte sider av personproblematikken og — fremfor alt — gitt visse teologiske holdepunkter for en fundamental skjelning mellom hovedinstitusjonene i skapelsens virkelighet.

IV. FORHOLDET STAT/KIRKE RESPEKTIVE DIAKONI/HELSE- OG SOSIALPOLITIKK.

1. To uakseptable modeller.

Det som er sagt ovenfor, må uten videre innebære at to former for underordningsmodeller i forholdet stat/kirke er utelukket. For det første: Staten og dens helse- og sosialpolitikk er ikke et verdslig annekst til kirken og dens diakoni. For det andre: Kirken kan ikke rettmessig tolkes som et åndelig annekst til samfunnet. Heller ikke kan diakonien være et annekst til statens helse- og sosialpolitikk.

Det første, den eklesiokratiske modell, kirkestaten, var hovedmodell for høymiddelalderens og svermernes tenkning om disse ting og ble hårdt avvist av reformasjonen.

Den andre, den cæcareopapistiske, har ofte blitt det sørgelige resultat i en del reformatorske kirker, bl.a. er tendensen klar i vår egen norske statskirke hvor statskirken blir mer og mer i retning av å bli statens religionsvesen. Moderne norsk diakoni truer med å lide en tilsvarende vanskjebne: fra å være kirkelig forstått diakoni utvikler den seg først til å bli statsdiakoni, og derfra videre over i sekulært pluralistisk helse- og sosialarbeid.

2. Tre selvstendighetsmodeller (stat og kirke som egenartede størrelser).

Men andre modeller står selvsagt til buds. I vår sammenheng er vi nødt til å forenkles problematikken i betydelig grad idet vi må gjøre et utvalg av posisjoner, og også i fortsettelsen. Jeg vil gjøre det med særlig henblikk på diakoni, respektive helse- og sosialomsorg. Vi kan da vesentlig operere med tre hovedoppfatninger:

a) Separasjon.

Den ene modellen går ut på at kirke og stat er særegne størrelser. Men da slik at kirken har med «de religiøse og evighetsmessige» ting å gjøre, mens staten tar seg av de legemlige, in-

klusive omsorgsvirksomhet på alle plan, eventuelt bortsett fra det religiøse. Da beholder kirken sin egenart i det religiøse, men avgrenses der, og diakonien faller i virkeligheten bort, d.v.s. diakonien blir identisk med statlig, politisk helse- og sosialomsorg. Der blir ikke plass til noen egentlig kirkelig diakoni, bare til allmenn nestekjærlighet på samfunnets premisser. Dette er en helt forkjært måte å tenke på og bunner i en overrønde- liggjørelse av kirken og diakonien som er troen fremmed. Det henges sammen med at man tror at skillet mellom regimentene faller sammen med det «åndelige» og det konkrete materielle, d.v.s. man tenker dualistisk-idealisk. Kirke og religion blir privatsak, samfunn og stat altomfattende og altbeherskende. Det som i utgangspunkt kan se ut som en selvstendighetsmodell både for kirke og stat, viser seg å virke undertrykkende på kirken og diakonien.

b) Harmoni.

Den andre selvstendighetsmodellen går ut på at kirken og samfunnet har hver sin egenart, og hver for seg har en legitim rett og plikt til omsorgsarbeid. En finner imidlertid at omsorgsarbeidet her og der, mer eller mindre — helst mer — opererer på samme grunnlag, med samme midler og samme mål. Hvorfor ikke da slå sine pjalter ihop og etablere det hele som et felle-foretagende — så kan kommunen kalle det Oslo helseplan, og vi prøve å fastholde våre foretagender som diakoni?

Denne tankegang er i utgangspunktet adskillig sunnere enn den førstnevnte. I en kristen enhetskultur kunne modellen enda fungere ganske godt — fordi det var nokså selvsagt at kristne normer, kristent menneskesyn og virkelighetsoppfatning fikk ligge til grunn for virksomheten. Slik var det nokså lenge ved de institusjoner som ble reist i kjølvannet på den diakonale vekelse på midten av forrige århundre. Institusjonsdiakonien fungerte endog som pioner på felter hvor staten og det verdslige samfunn lå meget langt tilbake. I dag skal det etter min oppfatning ikke rare gangsynet til for å se at disse kirkelige pionér-prosjekter som etter hvert ble modell for statlige institusjoner, som senere ble fellesforetagender, nå meget langt på vei er overtatt av staten. Samtidig må en se i øynene at forutsetningene for den harmonitenkning som bar disse fellesforetagender, mildest talt har slått dype sprekker, ja, knapt eksisterer lenger. Utviklingen har gått gradvis, i rykk og napp, riktignok — skal vi kalle det «salami». Situasjonen var at det forelå reelle muligheter til å føre en aktiv diakonal politikk, med bidrag og støtte fra staten. Situasjonen er at institusjonene er omstøpt til statlige institusjoner, i realiteten, og at kirken ved diakonien støtter staten.

Fellesforetagender forutsetter likeverdige part-

ner. Det gjør ikke dagens system i forhold til de diakonale institusjoner. Den som sitter på pengekassen, får det i lengden som han vil. Det har han fått. Vi lever på ruinene av noe som var en realitet. Realiteten er blitt en dårlig kamfulert illusjon.

c. Frihet for kirken og dens diakoni i samfunnet.

Som det antydes i dette punkt c), er der etter min oppfatning bare én sunn måte å komme ut av det på, nemlig å gjøre det klart for seg hva en vil, hvor en vil hen, og begynne å styre etter dette mål. Og den modell som etter min oppfatning må gi seg av en besinnelse på diakoniens trinitariske feste, dens kirkelige vesen og dens forankring i Skriftens hele innholdsfulde om skapelse, frelse og forløsning, den må gå ut på at diakonien og de diakonale institusjoner igjen blir ivaretagere av menighetens omsorgstjeneste, med alt hva dette innebærer av helhetsmenneskelig omsorg på klargjorte, kristne og kirkelige premisser. Det må få administrative, personalpolitiske og driftsmessige konsekvenser.

De driftsmessige konsekvenser må innebære at den kristne tro i hele sin trinitariske fylde må definere virksomheten på alle plan, ikke bare slik at det setter grenser mot åpenbare krenkelser av Guds lov, men også slik at kirkens tro i alle henseender får prege innholdet i menneskebehandlingen.

Personellmessig forlanger dette at de ansatte ikke bare holder seg innenfor de grenser som Guds lov setter, men fyller hele virksomhetens innhold i kongenialitet med troen og kirken. Derfor er det ikke nok å si at de ansatte skal tilhøre kirken og bekjenne dens tro. De må tillike være skolert på en måte som setter dem i stand til å ta sin faglige aktivitet til fange i lydig- het mot Kristus og integrere den i sin kristne identitet.

Administrativt krever dette at en får reelt, ikke bare formelt, herredømme over rekrut- terings- og ansettelsespolitikken. Sannsynligvis krever det også at det å etablere klientforhold til en diakonal institusjon, baseres på frivillighet, og ikke automatikk. Innleggelsesrutinene bør da om- støpes og sektoriseringsen omlegges.

Økonomisk skulle intet behøve å være i veien for at staten betalte regningen. Diakoniens vesen er ikke avhengig av hvem som betaler,

- dels fordi de diakonale institusjoner fortsatt vitterlig ville ta sin del av samfunnets samlede behov for innsats på helse- og sosialfronten,
- dels fordi staten under de nåværende forhold tar hånd om kirkens økonomi, og den forplik- ter å påse at kirken er i stand til å fullføre sin oppgave som kirke.

forhold til de
ter på penge-
i vil. Det har
som var en
lig kamfulert

i samfunnet.
er der etter
å komme ut
for seg hva
å styre etter
er min opp-
å diakoniens
en og dens
de om ska-
gå ut på at
å institu-
kere av
este, med
nneskelig
ige premis-
nalpolitiske

kvenser
e sin trini-
en på alle
enser mot
i også slik
ige innhol-

ette at de
le grenser
virksom-
en og kir-
e ansatte
o. De må
ter dem i
je i lydigh-
n kristne

t en får
er rekrut-
synligvis
orhold til
ighet, og
da om-

i være i
akoniens
taler,

fortsatt
samlede
ifronten,

forhold
forplik-
fullføre

d) På valg.

Jeg garanterer ikke for alle detaljer i den strategi og den målsetting jeg har risset konturene av. Sikkert er i alle fall at vi er nødt til å oppstille slike målsettinger og begynne den lange marsjen mot det mål vi setter oss. I det vesentlige mener jeg at den innholdsmessig bør være bestemt av anliggender som jeg har nevnt. Jeg ser på en slik strategisk ansats som det eneste alternativ til noe langt mer nærliggende, kan hende, langt mer bekvemt, men ikke ønskelig — nemlig å sannere institusjonene som diakonale institusjoner, trekke ressursene tilbake, eventuelt aktivere kapitalen og kanalisere midlene over i andre presserende diakonale aktiviteter. La det offentlige leie bygningsmassen til vanlig sykehusdrift, så kan heller de kristne fagfolk som vi ikke har plass for i diakonien, invadere statens institusjoner. Kristne mennesker kan og skal som før andre steder utføre, utøve vanlig kristent kallsarbeide idet de alltid og uopphørlig, alt etter hvor de er plassert, utfolder seg som kristne borgere og fagfolk, idet de nekter lydighet når noen befaler dem å synde og ellers former sin virksomhet i pakt med de forutsetninger og forpliktelser som troen gir dem som fagfolk og samfunnsborgere.

Frontforkorting, med andre ord? Mange er redd for ordet, og skremmes av det. La oss ikke bli lurt av vår egen angst for ord. Jeg kan selv forestille meg at det kan komme en tid, kanskje snart, da vi må innse at den ekspansive strategi som vi bør prioritere og utprøve og forsøke, mislykkes. I så fall kan en slik frontforkorting som jeg har antydnet noe om, bli aktuell. Ellers må en jo spørre til dette med frontforkorting om ikke de fronter vi da forkorter, stort sett for lengst er falt. Og det må føyes til: vi behøver ikke innbille oss at de faktiske institusjoner ved en slik forkorting simpelthen blir borte. Sannsynlig vil de fortsette akkurat som nå, bare at det latente blir åpenbart. Dette er statsinstitusjoner, og som sådanne vil de selvsagt med full kristelig og politisk legitimitet kunne invaderes av kristent personell.

V. KONSEKVENSER I VURDERING AV PERSONENE INNENFOR KIRKENS DIAKONI OG STATENS HELSE- OG SOSIALOMSORG.

1. Personellproblemet.

a) Krav til personell i kirken og diakonien.

Hvis det er sant som jeg har forsøkt å fremholde, at diakonien er kirkelig og utfolder seg innenfor «rammer», definert av kirkens trinitariske tro, må det nødvendigvis medføre at

vi må forutsette at personellet deler diakoniens og kirkens premisser og er lojal mot dem. Kirketilhørighet og kristen bekjennelse hos personellet vil borge for at slike forutsetninger ikke må basere seg på tvang og hykleri, men på personlig identifikasjon og kongenialitet med diakoniens identitet og forpliktelse. Lojaliteten må i utgangspunktet og i vitale spørsmål gjelde både internt og eksternt. Dissenterer man, må man ut fra diakoniens basis — Skrift og bekjennelse — på en adekvat måte gjøre rede for dissensens holdbarhet.

Det kan være et stykke vei å gå før det blir mulig å lykkes i en slik personalpolitikk. I mellomtiden får en gjøre to ting:

— sikre seg herredømmet over onsettelsespolitikken og retten til å praktisere tilleggs-vilkår.

— drive en aktiv utdannelses- og rekrutteringspolitikk med henblikk på det ønskelige og nødvendige.

b) Personell i ikke-kirkelige sammenhenger.

På det verdslige plan i de verdslige institusjoner må det kjempes på flere måter:

- I) — En må stå i kamp på det faglige plan forat faglig tenkning og praksis må skje på basis av kristne normer, menneskesyn og virkelighetsoppfatning.
- II) — Kristne og andre av god vilje må — støttet av kirkens forkynnelse — stå i politisk kamp for et human lovverk — d.v.s. et lovverk i pakt med Guds lov for livet i verden. Dette innebærer også friheten til å utfolde seg som kristne i verdslige sammenhenger.
- III) — Kristne og andre — med støtte fra kirken — må kjempe for frihet og rett til å praktisere kristen forankret humanitet — også på tross av og i ulydighet mot et lovverk som trosser disse anliggender. Denne frihet må gis uten represalier. Det dreier seg om en politisk kamp mot Berufsverbot for kristne og andre som deler deres oppfatning.
- IV) — Hvor mennesker allikevel trakasseres og blir offere for samfunnets represalier for ulydighet mot ugudelige og inhumane lover, må kirken tre til med diakonal omsorg. Martyrium er ikke å svikte sin kristne forpliktelse på Guds lov, men å stå fast på den, med risiko for å straffes for det. Martyren er diakoniens objekt par excellence.

Forts. side 12.

Den diakonale tjeneste

Forts. fra side 9.

V) — Hvor kristne og andre på et bestemt felt systematisk og automatisk over lengre tid straffes, eventuelt avsettes for sivil ulydighet mot ugudelige lover, kan en måtte anbefale et eksodus, man rømmer feltet og lar de døde begrave sine døde. Diakonien kan i så fall overveie om og hvordan den kunne ta de lediggjorte personellressurser i bruk.

c. Lojalitet i kirken, frihet i samfunnet — ingen motsetning.

Det er ingen motsetning mellom den frihet som her bør kreves for diakoniinstitusjonene til å kreve lojalitet og praktisere tilleggsvilkår, og den forpliktelse som her bør pålegges samfunnet til å respektere ulydighet hvor synd påbydes. Det ligger i sakens natur at diakoniinstitusjonene er livssynsinstitusjoner med rettmessig krav på vern om institusjonens identitet. Samfunnet og staten har på sin side ingen rett til å pålegge sine borgere og institusjonene å krenke den Guds lov som med rette forplikter samfunnet som samfunn. Herunder må kristnes relingionsfrihet sikres, ikke bare som en rett til å mene, men også som en rett til å praktisere.

forts. neste nr.

ADMINISTRASJONSUNDERVISNING VED DIAKONHJEMMET.

Vi tilbyr tidligere utdannede diakoner plass ved det halvårige kurs, som omfatter organisasjonslære og organisasjonsutvikling, personalforvaltning, økonomisk planlegging, regnskap og administrativ rasjonalisering.

Kurset omfatter ca. 370 timer fordelt på ca. 19 uker à 20 timers undervisning. Inkludert er 4 uker fordypning i valgfritt fag eller institusjon/menighet.

Teorien søkes belyst gjennom eksempler, oppgaver, cases og rollespill fra helse- og sosialsektoren og kirke/menighet.

Skoletart: I første halvdel av januar 1979.

Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til Teologisk/administrativ skole, Diakonhjemmet, tlf. (02) 46 59 50. Planer sendes interesserte.

Kretsmøter

Vi ville så gjerne avvertere kretsmøtene i «Diakonos», men mangler opplysninger fra kretsene til det. Denne gang kan vi nevne:

BERGEN KRETS

har møte på Indremisjonskaféen kl. 19.00 den 4. desember. Det er adventmøte.

BUSKERUD KRETS

har møte 24. november kl. 18.30 hos Asbjørn Hodne, Drammen. «Hva er en diakon-kateket?» er satt som spørsmål for kvelden, og rektor Steinar Johansen ved Diakonihøyskolen vil svare.

HEDMARK KRETS

har møte 11. desember kl. 17 hos Th. Seierstad, Hamar. Diakon Eirik Mathisen: «Amerika i bilder og toner.»

OSLO OG OMLAND KRETS / ASKER KRETS

har sitt adventsmøte 28. november kl. 19.30 i Maridalen kapell. Det blir nattverdgdustjeneste, fakkeltog og bevertning.

TELEMARK KRETS

har adventsmøte på Gvarv-kroa 7. desember kl. 19.00. God mat. (Ca. kr. 30,— pr. pers.) Kretsen får besøk av generalsekr. Finnakk. Påmelding til Ivar Solbu, telef. (03) 66 45 60 innen 4. des.

Medlemmer i DNDF, med eller uten ektefeller, er velkommen til møtene. Det samme er ekstraordinære medlemmer.

HAR DU KJØPT JULEGAVE TIL KONA, MANNEN ELLER BARNNA?

Diakonforbundets forslag er: Ola Vallands siste plate eller kasett, kr. 47,— og 52,—. Harry Moens bok: Kallet og tjenesten, kr. 20,—. Bestill den over telefonen, og vi sender omgående.

DIAKONHJEMSSØSTRENES FORENING

har besluttet å gå inn for kretsvisе møteopplegg. I Oslo er det møte 20. november kl. 18.00 i D-blokka, Diakonhjemmet. Diakonhjemssøstre — velkommen.